

KÚTVÖLGYI-SZABÓ ÁRON: COUNTERFACTUAL COUNTERPROJECTIONS 1-2

DLA MESTERMUNKA DOKUMENTÁCIÓJA

MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI EGYETEM
DOKTORI ISKOLA

2024

KÖZVETLEN ELŐZMÉNYEK

Munkáimra alapvetően jellemző, hogy bizonyos pontokon – akár évek távlatából is – összekapcsolódnak, viszont DLA mestermunkámnak még a szokásosnál is konkrétabb előzményei vannak. 2019-ben, az Esterházy-díj döntőseinek szervezett kiállítás keretében, a Ludwig Múzeumban állítottam ki a *Counterfactual Counterimages* című műegyüttest, melyet 2020-ban a *Counterfactual Countercharts* című sorozat követett a Glassyard Galéria-beli egyéni kiállításomon. Majd ezt követően jött létre a *Counterfactual Counterprojections*, mely végül 2022-ben a Ludwig Múzeum „*Nem vagyok robot.*” A szingularitás határain című nemzetközi csoportos kiállításán nyerte el végleges formáját.

Mind a három műben közös, hogy lényegében fotóalapú munkák, ahol a módszer mindig a körüljárásra vagy a körbeforgatásra épült. A különböző nézőpontokból rögzített képek pedig – az eredeti téri kontextusukból kiszakítva és egymás mellé téve – olyan látszólagos ellentmondásokat generáltak, amelyek elsőre feloldhatatlannak tűntek. Miközben részben le is képezték azokat a dilemmákat, melyekkel doktori kutatásomban akkortájt foglalkoztam, különösen ami a *tény* és az *igazság* hétköznapi nyelvhasználatban oly gyakran összemosódó fogalmait illeti. Hisz ez utóbbit többnyire ösztönösen szingulárisként tételezzük, ezért ha két vagy több, egymásnak ellentmondó ténnyel találkozunk, akkor ösztönösen azt érezzük azok közül csak az egyik lehet igaz. Pedig a tények a

képekhez hasonlóan – ahogyan azt a disszertációmban részletesen ki is fejtem – nagyon is könnyen tudnak ellentmondani egymásnak, hiszen az érvényességük partikuláris, egy konkrét nézőponthoz, kivágathoz, szemponthoz kötődik. Ahogyan egy tárgyat is sok különböző perspektívából lehet megragadni és láttatni, ugyanúgy lehet ezernyi valid tényállítást is tenni, mégis, ha ezekből csak egyet-egyet emelünk ki, vagy szelektíven válogatunk belőle, akkor rendkívül könnyen lehet teljesen megtévesztő (össz)képet sugallni. Nem véletlen, hogy a PR, a marketing és a politikai kommunikáció praxisa is nagyban épít az ezen alapuló technikákra – akár pozitív, akár negatív színezettel teszi is azt.

COUNTERFACTUAL COUNTERPROJECTIONS 1. 2022

Mestermunkám első verziója tulajdonképpen egy helyspecifikus, experimentális munka, amelyet a tranzit.at és az Erste Stiftung közös bécsi rezidenciaprogramján készítettem a COVID időszak alatt, 2021 október-novemberében. Régóta kerestem már egy olyan teret, illetve építészeti keretet, ahol szimultán tudok két projektorból vetíteni és ezt az efemer látványt fotón vagy videón rögzíteni – de egészen a megérkezésემig nem is gondoltam volna, hogy pont a MuseumsQuartier stúdiójában fogom megtalálni hozzá az ideális helyszínt. A Heimo Zobernig által tervezett enteriőr különlegességét elsősorban az adta, hogy az eredeti barokk épület első emeletén két szobát összenyitottak, a tér közepére pedig egy körüljárható monolitikus „kubust” helyeztek (mely funkcióját tekintve tulajdonképpen egy beépített szekrény, egy konyhafülke, és egy fürdőszoba kombinációja volt). Az oldalán végigfutó osztások, illetve a részben tükröződő, részben torzító felület különösen izgalmas „vetítívászonként” funkcionált a gyakorlatban, úgyhogy végül tizenegynéhány éjszakai session alkalmával összesen több mint 2000 képet rögzítettem.

A munkamódszerből adódóan ezek jellemzően különböző variációi voltak az adott képpároknak, vetítési és fényképezési szögeknek, illetve a (hordozóvá átlényegült) kubus / monolit nézeteinek. A kísérletezés közben a látvány igen sokszor váratlan együttállásokat, olyan formai és

asszociációs fúziókat eredményezett, amelyek engem is megleptek. A különböző képi elemek helyenként összezsengtek vagy harmonikusan egymásra rakódtak, máskor pedig interferáltak egymással vagy teljesen összekuszálódtak. Sokszor volt olyan benyomásom, mintha valamiféle montázs- illetve kaleidoszkópszerű jellege lenne a folyamatnak (anélkül, hogy a szó szoros értelmében azok lettek volna), kicsit líraibb megfogalmazásban: valamiféle valóság-szilánkoknak tűntek egy speciális fénytörésben.

Maga a sötét tér, minden plusz fényforrástól mentesen egy olyan izolált közeget hozott létre, ami teljesen megfosztotta kontextusától az eredeti téri helyzetet és az abban készült fotókat. Ebből kifolyólag minden forma és alakzat látszólag az absztrakció irányába tolódott el, miközben valójában csak a képeknek egyfajta térbelisítése történt meg – habár nyilván ezt nehéz pusztán a képekből kiindulva, utólag visszafejteni. Lényegében a munka minden rétegét a térbeliség és a képiség fúziója hatja át: a vetített képek egy része ugyanis 3D render vagy fotó volt, tehát már alaptól egy leképezés, egy mediális transzformáció eredményeinek tekinthetőek. Az, hogy a vetítéskor újból háromdimenziós formává alakultak át, majd ez az egész konstelláció egy újabb nézőpontból lett rögzítve, további két perspektivikus torzulást (és annak minden esetelegességét) vont maga után. Ilyen soklépcsős eljárást

korábban még nem alkalmaztam, annak ellenére, hogy éveken át hosszasan foglalkoztam a különböző jellegű képi torzulásokkal / torzításokkal, a síkbeli leképezések elkerülhetetlen információvesztésével és az abból fakadó félreinterpretált alternatív olvasatok kérdéskörével.

Az installáció komponálása során arra törekedtem, hogy a 16 darab, különböző méretű fekete-fehér print egy olyan (látszólag esetleges) elrendezésben kerüljön ki a fekete falfelületekre, hogy azzal valamiféleképp be tudja lakni ezt az önmagában álló sötét közeget. Kvázi egy olyan mikrovilágot teremtve ezzel, amelyben (afféle titkos szobaként) feltárnak egy „párhuzamos univerzum” fragmentumai, immáron önálló entitásokként lebegve a steril fekete térben. Egy olyan helyzetet szerettem volna létrehozni, ahol a nézők részéről automatikusan elindul egyfajta összeolvasás vagy mentálisan összekötés – valamiféle fikció, amelynek kontrasztjaként az „eredeti valóság” már rég nincs a láthatáron. Abban az időben különösen foglalkoztatott, hogy hogyan válik a hétköznapi életünkben a valóság fikcióvá és mindeközben a fikció újra valósággá. Hisz bizonyos értelemben a post-truth, az alternatív tények és az összeesküvés-elméletek egyik közös eredője és táptalaja is pontosan az a parallelitás, hogy ami a társadalom egyik részének fikció, az a másiknak (véresen komoly) valóság és vice versa.

Ami viszont az egész posztfaktuális helyzetet még konfúzabbá teszi, az a tucatnyi ellenfikció és ellenvalóság – a maga ellenszakértőivel, ellentényeivel és ellennarratíváival – amelyek ráadásul folyamatos átalakulásban és mutálódásban vannak. Erre a szüntelen metamorfózisra reflektál részben a videómunka is, ahol a különböző (printként fel nem használt) képi variánsok úgy folynak / morfolódnak egymásba, hogy igazán soha nem kerülnek nyugvópontra, mindig csak tovább és tovább alakulnak. A képek közti áttűnés az AI-alapú képgenerátorok mozgóképes zsánerét idézi, ahol a jellemzően merev, geometrikus formák alakváltó likvid anyagokként csúsznak át egymásba.

COUNTERFACTUAL COUNTERPROJECTIONS 2.

2023

Mestermunkám második verziója egy felkérésre készült, mely az egykori Hold utcai vásárcsarnok épületében létrejött Light Art Museum (LAM) második, *Superluminal* címet viselő kiállítására valósult meg. Maga a tér adott volt, egy relatíve kis méretű (550 x 260 x 290 cm) kiürített bolthelység, melynek a folyosó felé üvegezett ablakai voltak, de azon kívül minden fala fekete festést vagy bevonatot kapott. Ez a világítás nélküli sötét tér adta a befoglaló keretet, melybe egy kihajtható fa paravánt terveztem, ami tulajdonképpen a „vetítőképernyő” szerepét töltötte be a későbbiekben. Maga a konstrukció a hátfaltól kissé eltávolodva önmagában állt, és több ponton további osztásokat kapott, aminek köszönhetően – afféle spalettaként – plusz térbeli ki- és behajtásra adott lehetőséget. A végső pozicionálás után végezetül 50%-os szürke festéssel lett bevonva, hogy a vetítés fényereje és a tér sötétje ideális összhatást eredményezzen optikailag.

A *Counterfactual Counterprojections 1.* videó- és képanyagára támaszkodva készítettem két új videót, melyeknek nem csak képi világa, de a hossza némileg eltért egymástól (az egyik 8, a másik 7 perc). A szimultán vetített két videó így a nap során folyamatosan csúszott el egymáshoz képest, minden egyes loopolásakor egy új kombinációt hozva létre a paravánon. Így a délelőtti 10 órától este 10-ig tartó nyitvatartási idő alatt folyamatosan új látvány-variánst generált a látogatóknak.

Ami különösen érdekes volt számomra ebben a munkában az a két eltérő szögben beállított projektor és a paraván síkjainak összjátéka, melyek egyrészt (mint fényforrások) bizonyos pontokon árnyékot vetettek a konstrukció egy részére, míg más felületeken egymásra rétegződtek. Mint ahogy az eredeti bécsi fotósorozat esetében, úgy ezúttal is egyes formai találkozások meglepő koincidenenciákat idéztek elő, hol harmonikus, hol disszonáns összképet eredményezve. Ami viszont közel állandó volt az a perspektivikus torzításból eredő efemer formai játék, ahogy egyes alakzatok bizonyos részei (a vetített kép beesési szögének függvényében) megnyúltak vagy épp rövidültek – olykor mintha megcsúsztak volna a felületen a pixelek. Ezen felül a látogatók némileg eltérő látványból részesültek mindebből attól függően, hogy középről vagy kicsit oldalról tekintettek-e be az üvegen (a térbe magába nem léphettek be biztonsági okokból).

Összességében elmondható, hogy az installáció minden rétege ezúttal is a térbeliség és a képiség kölcsönhatása és a mediális transzformációk köré szerveződött, melyben nem csak a vetített (mozgó)képek, de a vetett árnyékok is képszerző elemmé válnak – utalva arra, hogy a képek azzal egyidőben, hogy információt hordoznak, másokat szükségszerűen ki is tudnak takarni vagy épp „árnyékban” hagyni.

COUNTERFACTUAL COUNTERPROJECTIONS 1. 2022

LUDWIG MÚZEUM, BUDAPEST

„NEM VAGYOK ROBOT.” A SZINGULARITÁS HATÁRAIN
2022. szeptember 16. – november 27.

Helyspecifikus installáció

- 16db keretezett giclée print (30x40, 45x60, 60x80, 75x100, 90x120cm)
- vertikális videó, falra rögzített tv-n (4K, 8'15")

installációs nézet

Ludwig Múzeum: „Nem vagyok robot.”
A szingularitás határain

installációs nézet

Ludwig Múzeum: „Nem vagyok robot.”
A szingularitás határain

installációs nézet

Ludwig Múzeum: „Nem vagyok robot.”
A szingularitás határain

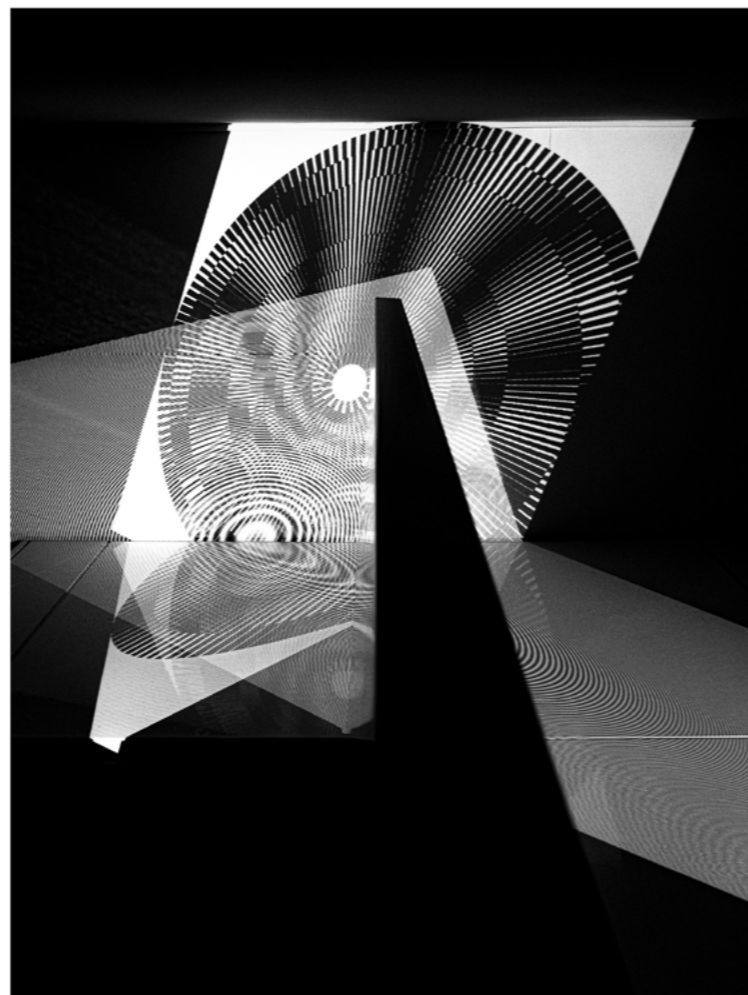
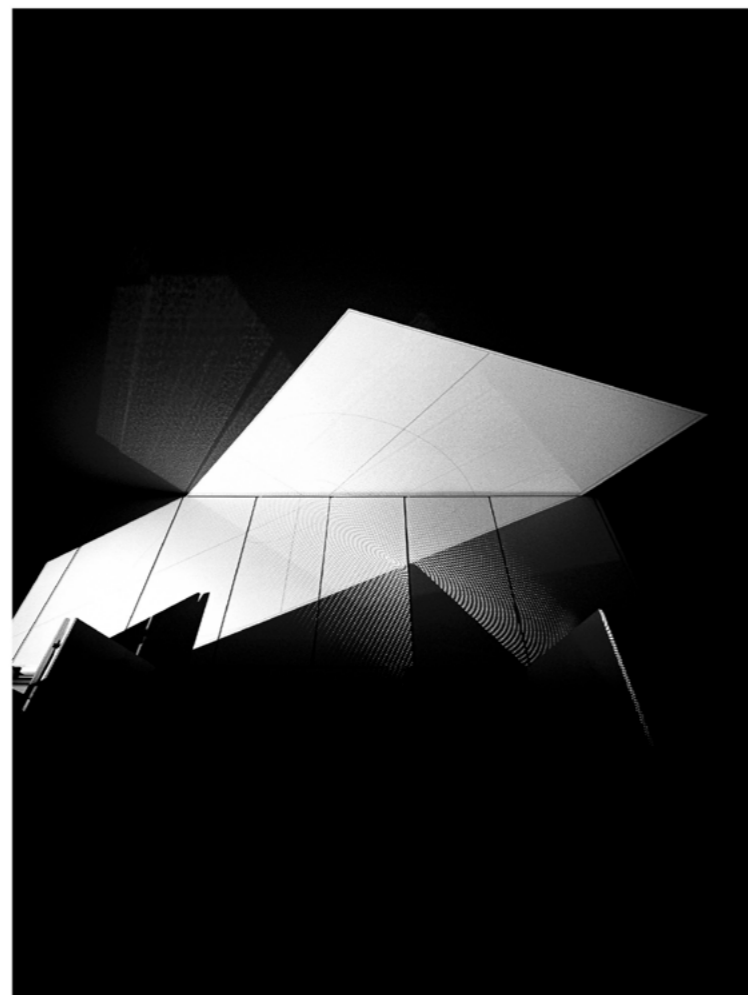
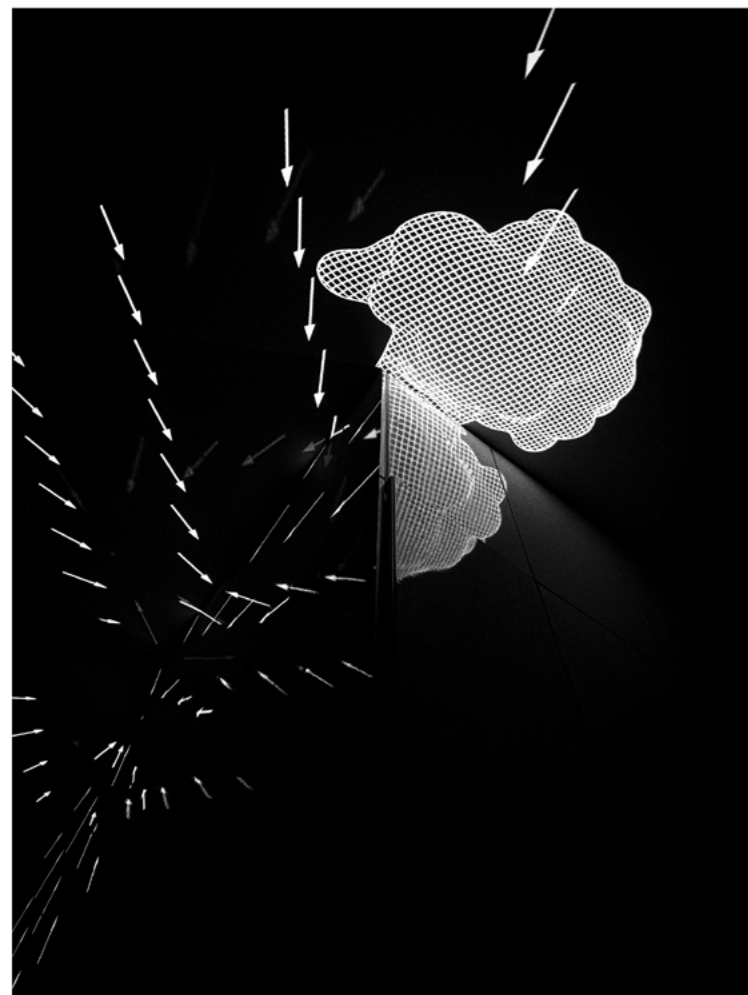
installációs nézet

Ludwig Múzeum: „Nem vagyok robot.”
A szingularitás határain

installációs nézet

Ludwig Múzeum: „Nem vagyok robot.”
A szingularitás határain

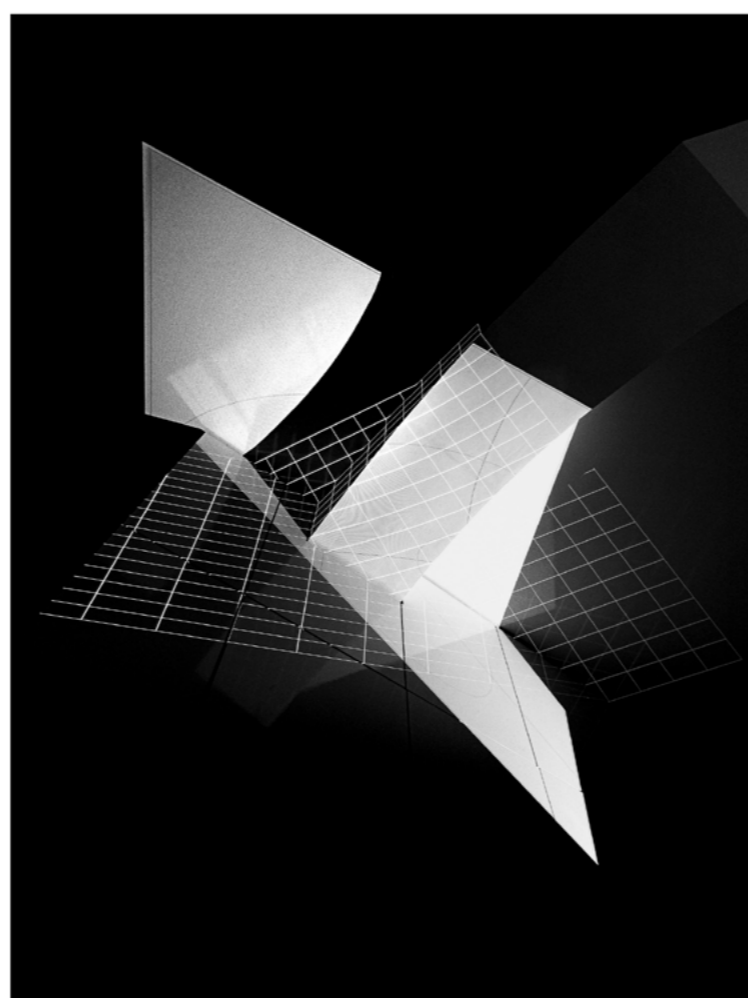
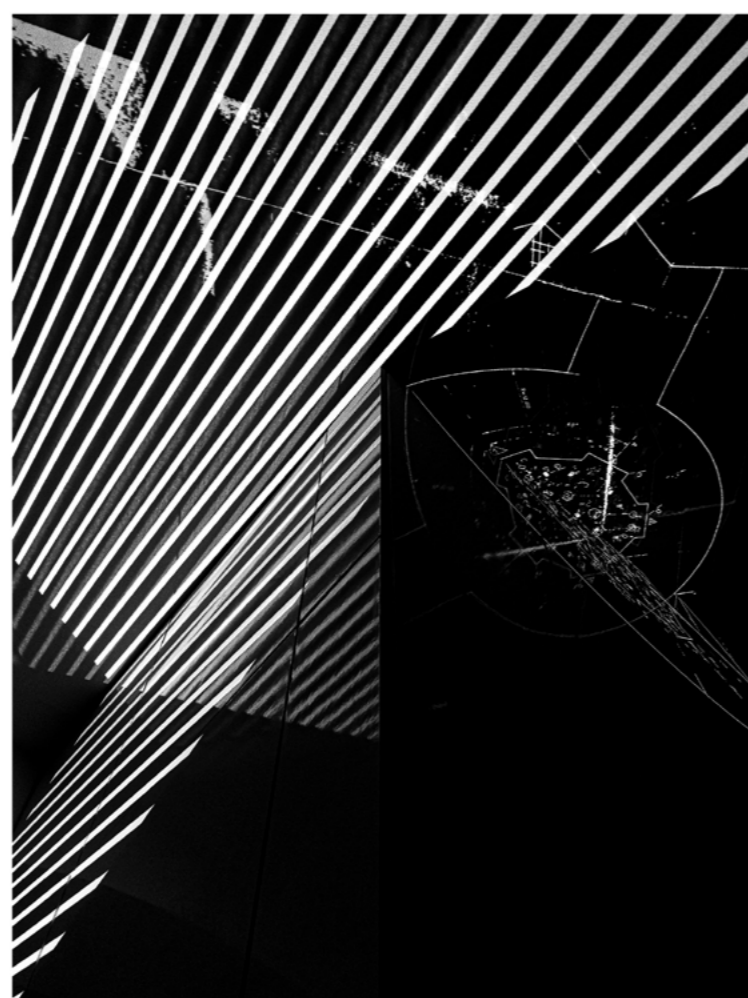
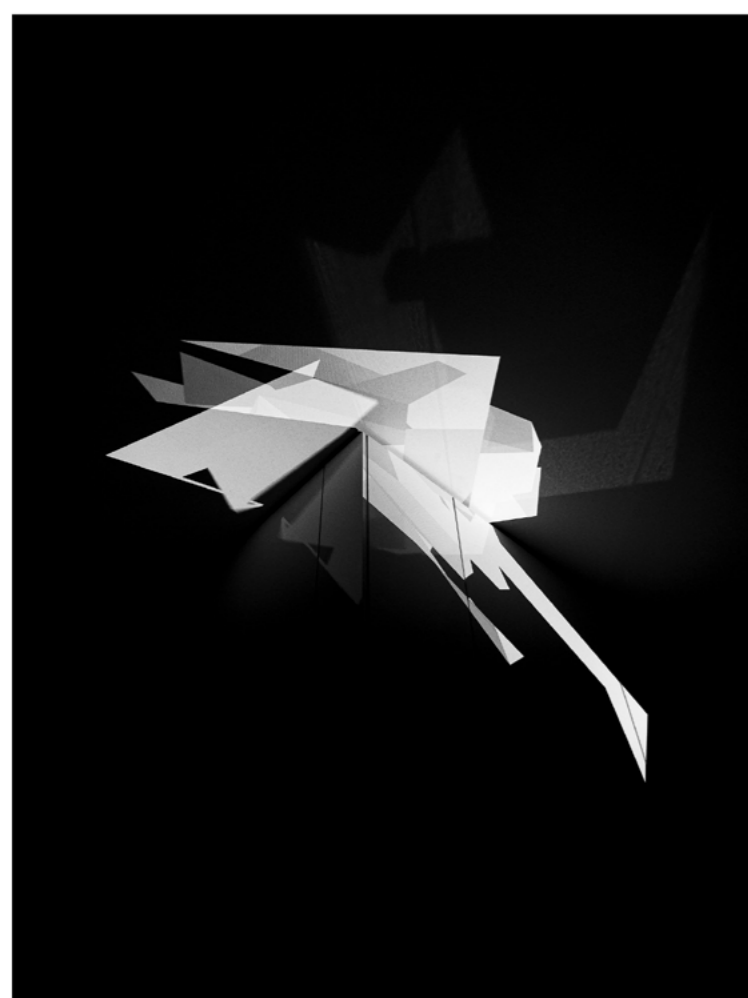

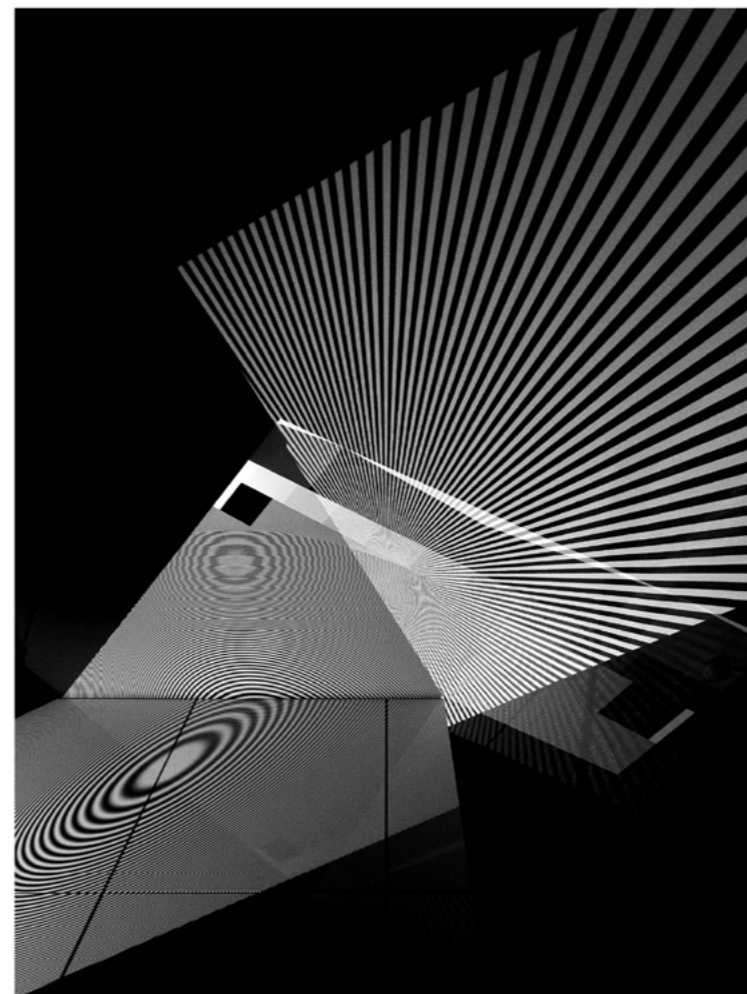
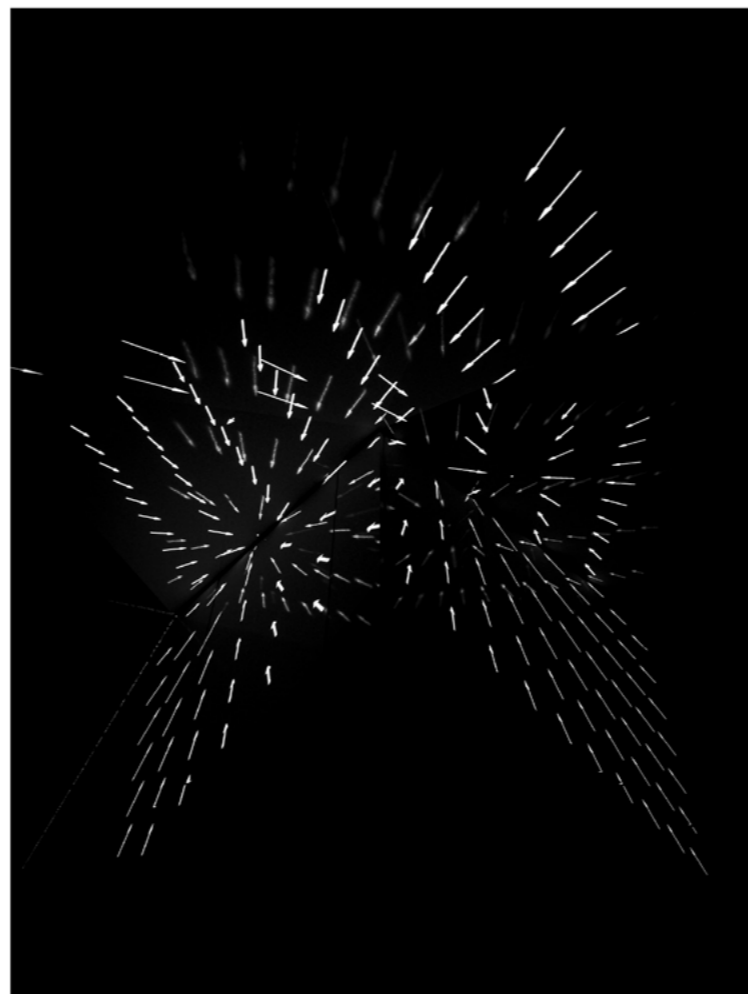
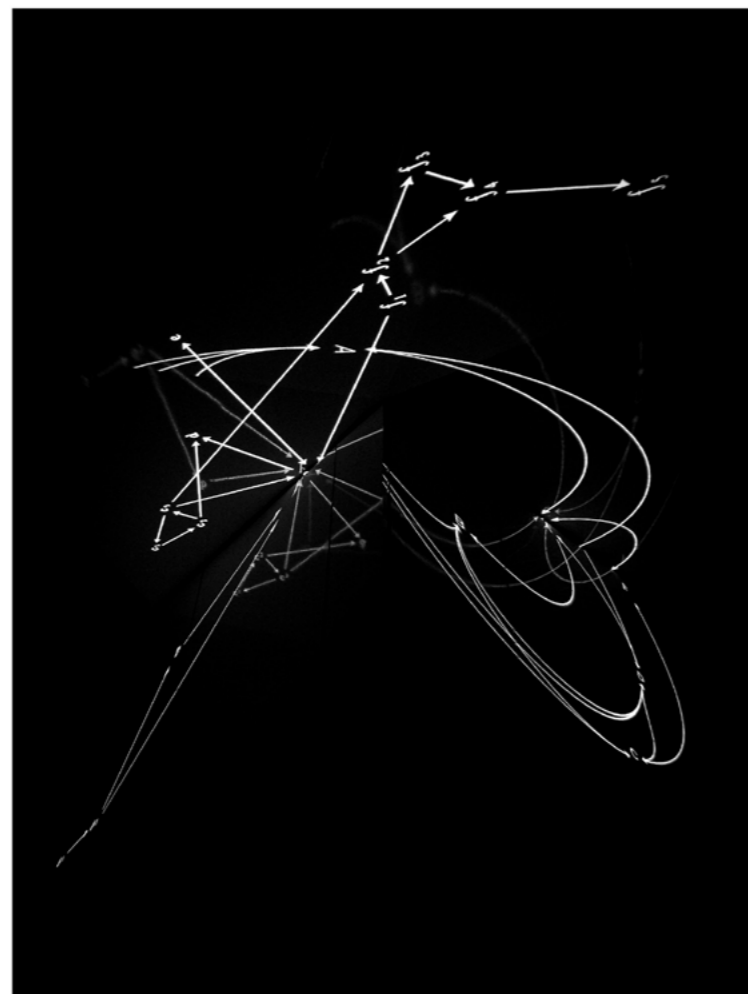
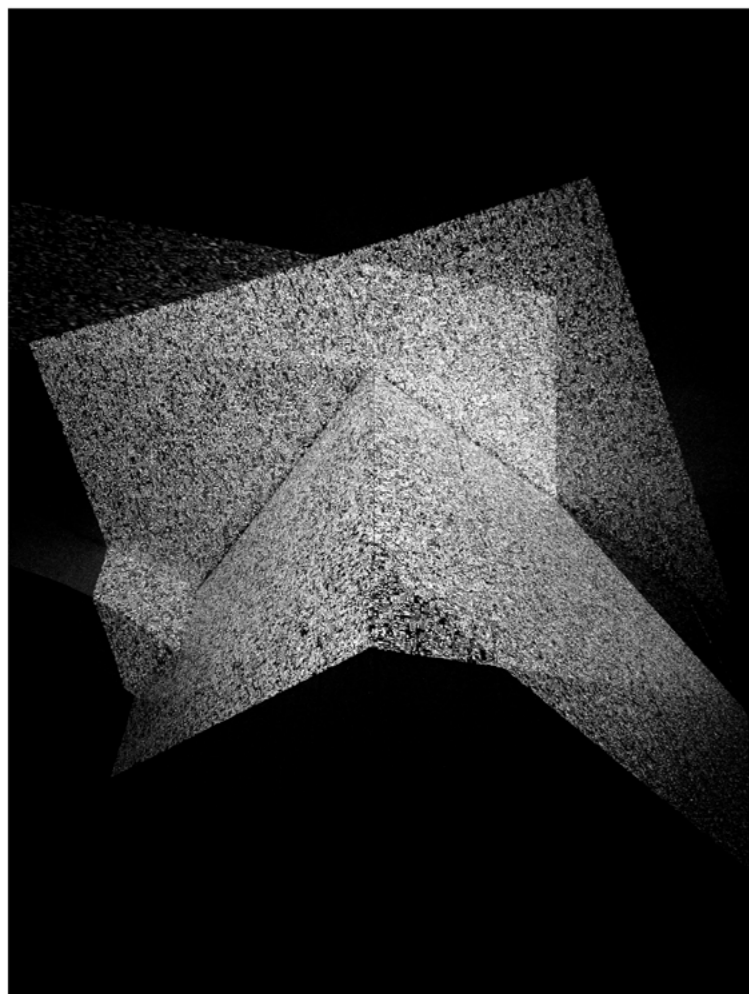
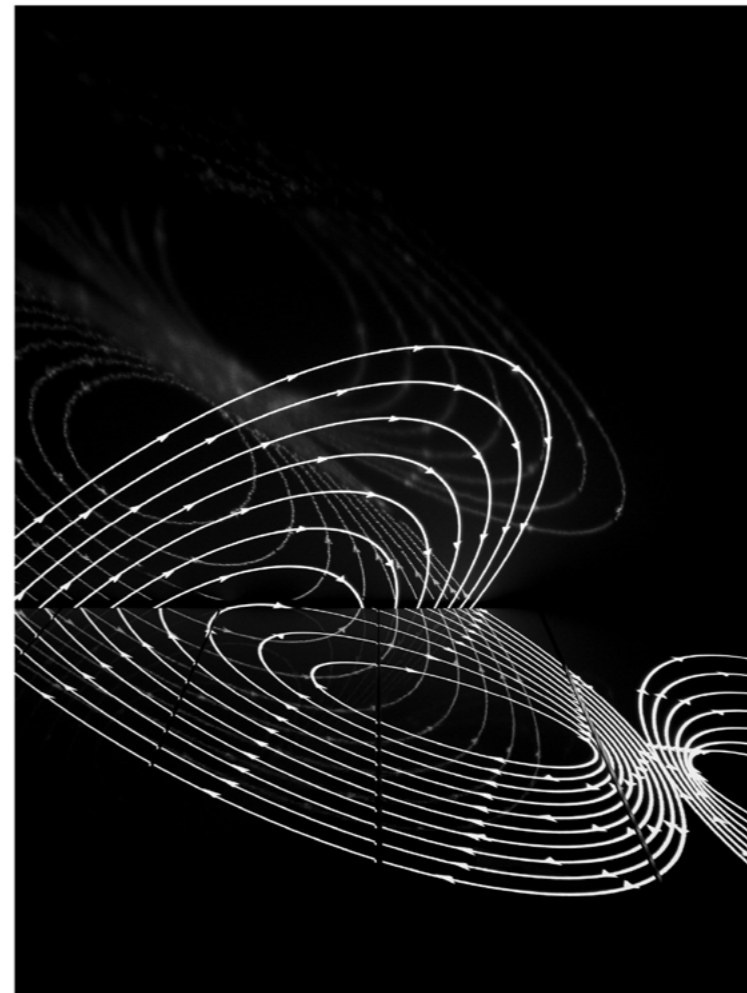
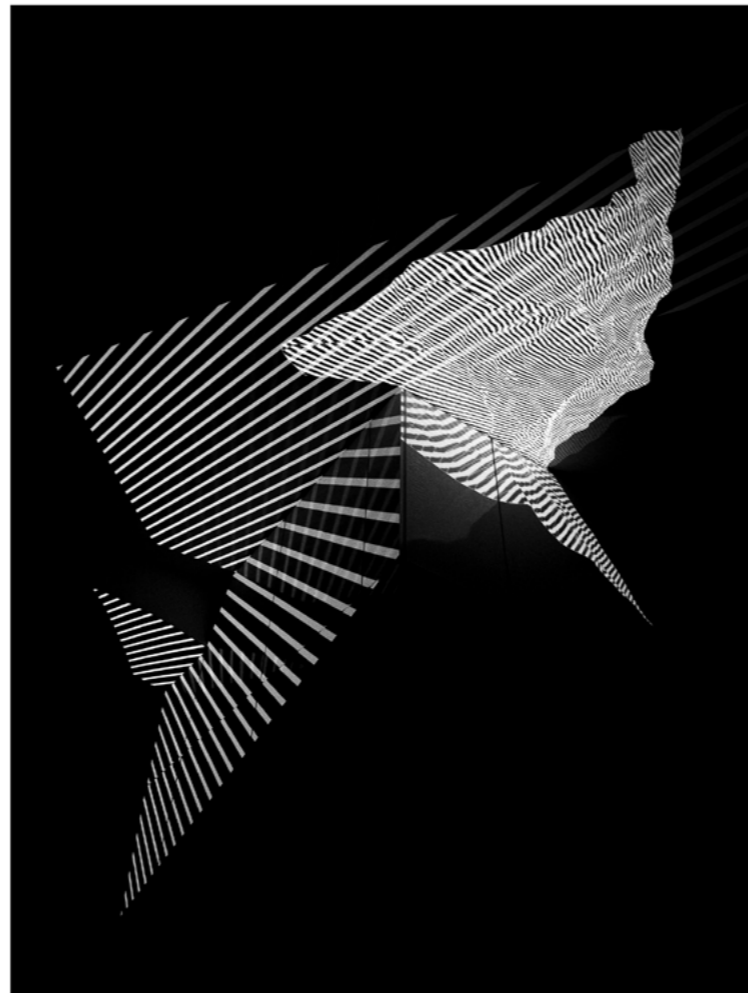
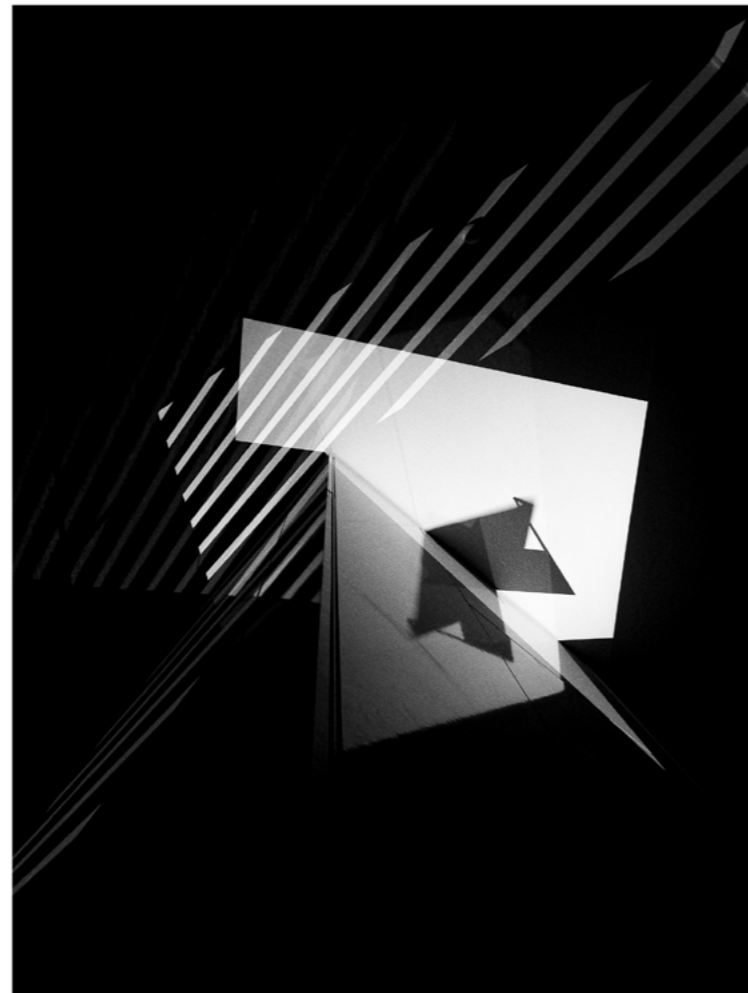
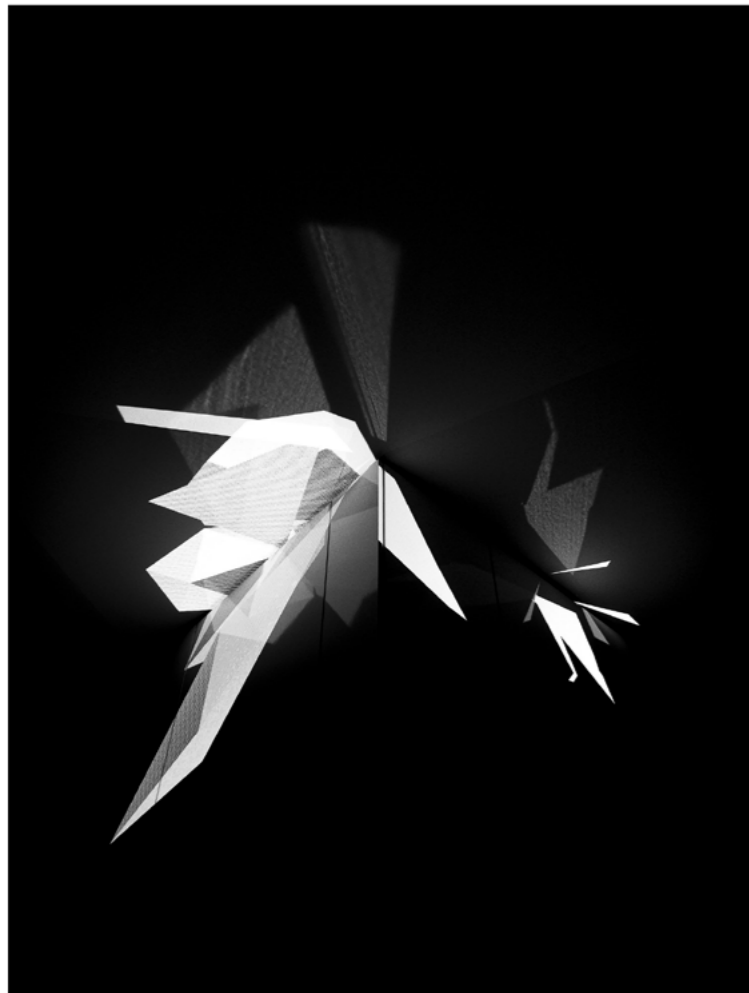
16 db giclée print

Hahnemühle Fine Art Baryta papír
dibondra kasírozva

vékony fekete Lénia alumínium keret,
üveg nélkül

változó méretek
(30x40, 45x60, 60x80, 75x100, 90x120cm)

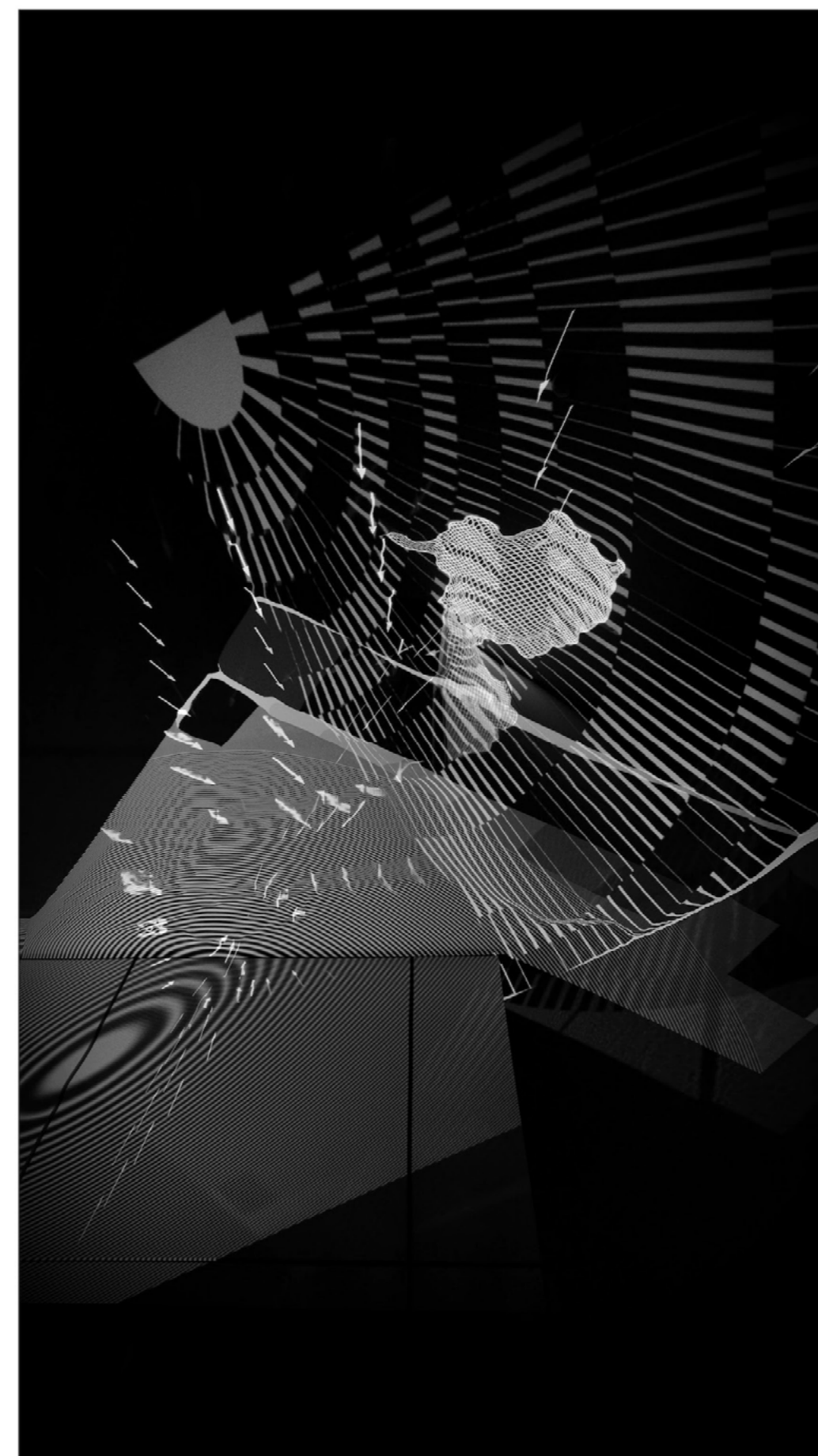
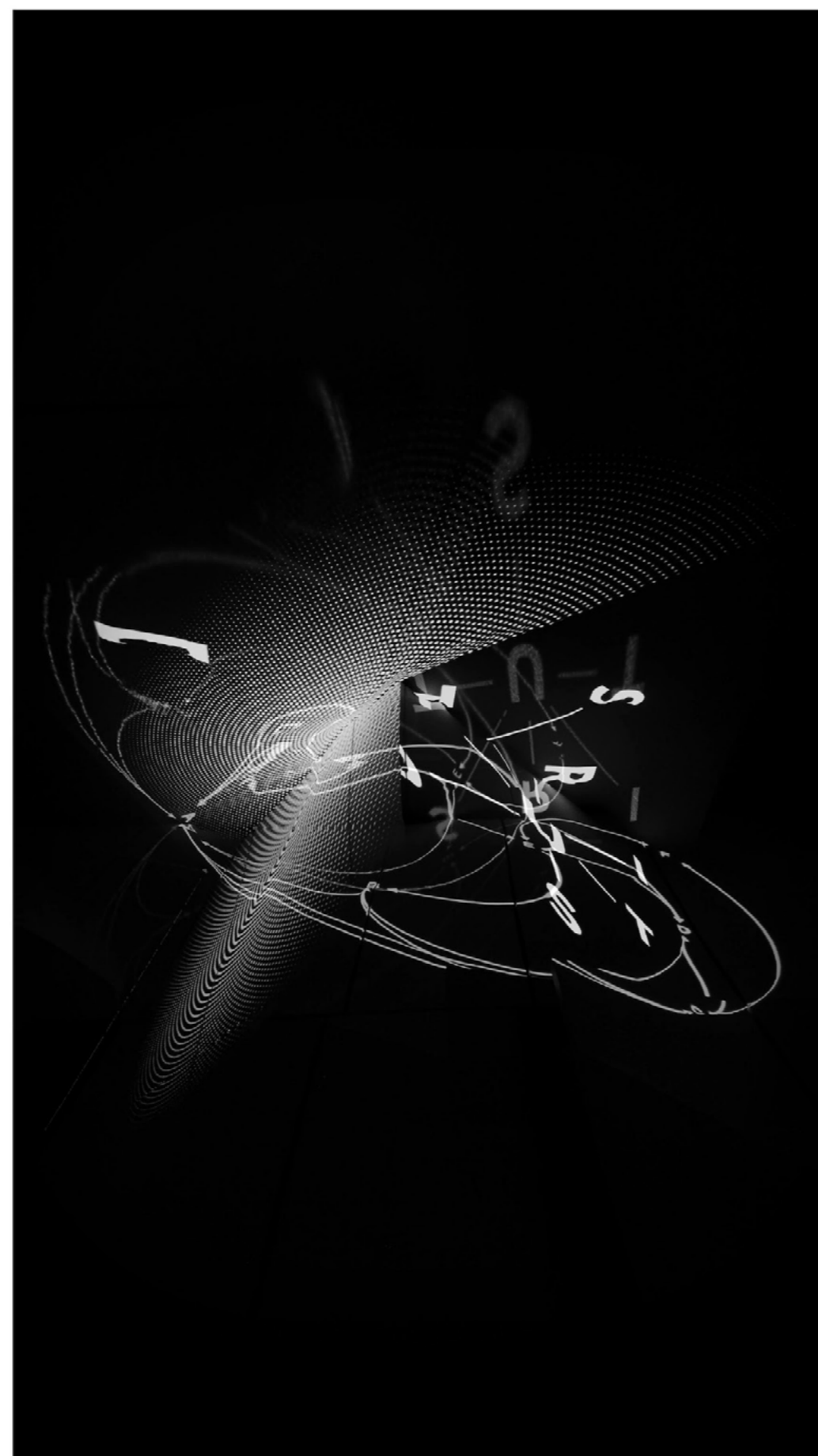
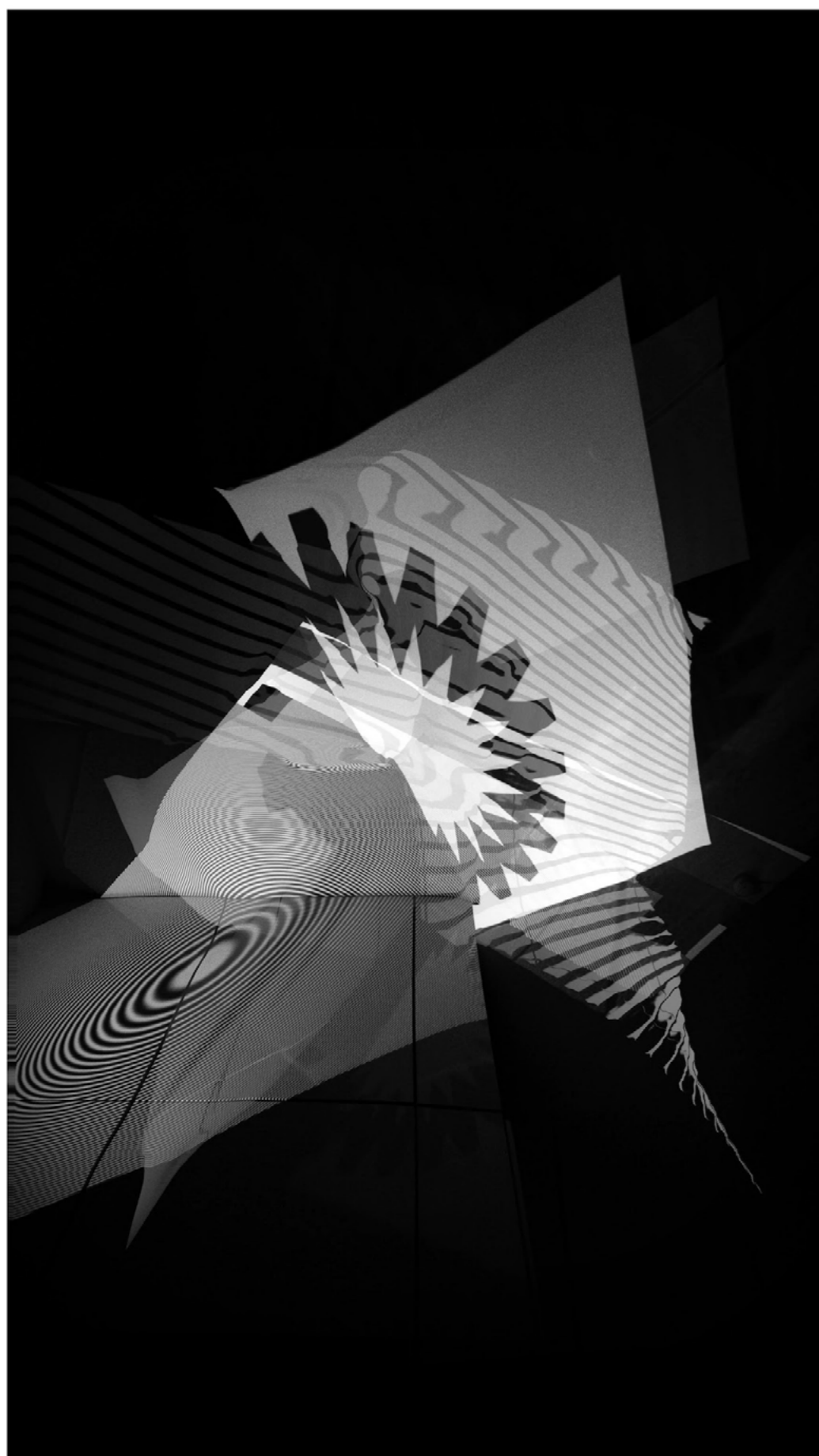

16 db giclée print

Hahnemühle Fine Art Baryta papír
dibondra kasírozva

vékony fekete Lénia alumínium keret,
üveg nélkül

változó méretek
(30x40, 45x60, 60x80, 75x100, 90x120cm)

állóképek a videóból

4K (vertikális)

8'15"

–

A teljes videó itt érhető el online.

COUNTERFACTUAL COUNTERPROJECTIONS 2. 2023

LIGHT ART MUSEUM, BUDAPEST

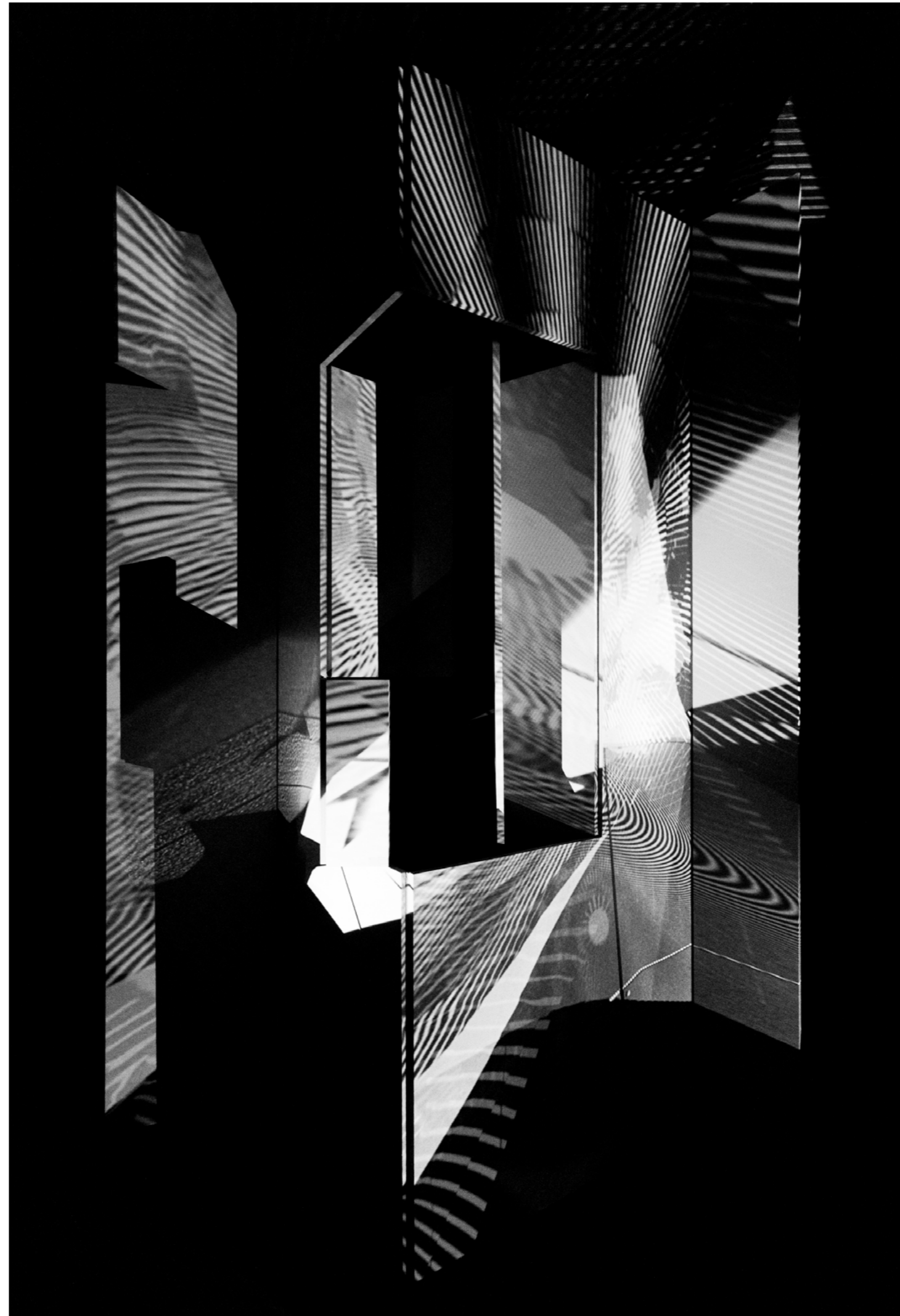
SUPERLUMINAL

2023. szeptember 14. – 2024. június 23.

Helyspecifikus videoinstalláció

– fa konstrukció (MDF, ~300x280x100cm)

– kétcsatornás videó, szimultán vetítés 2 projektorból (HD, 8'10")

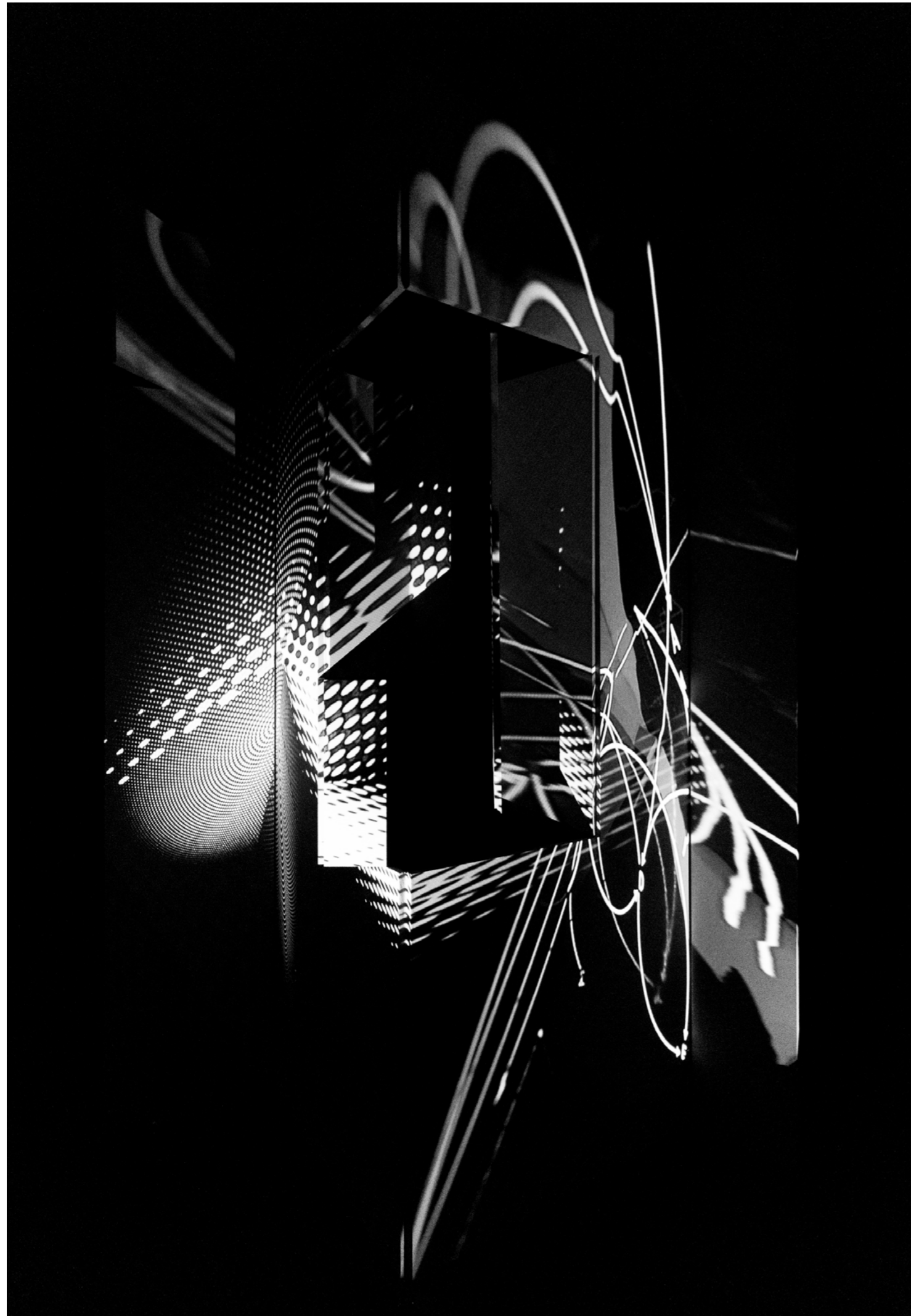

installációs nézet

Light Art Museum: *Superluminal*

fotók a vetítésről – front nézetből

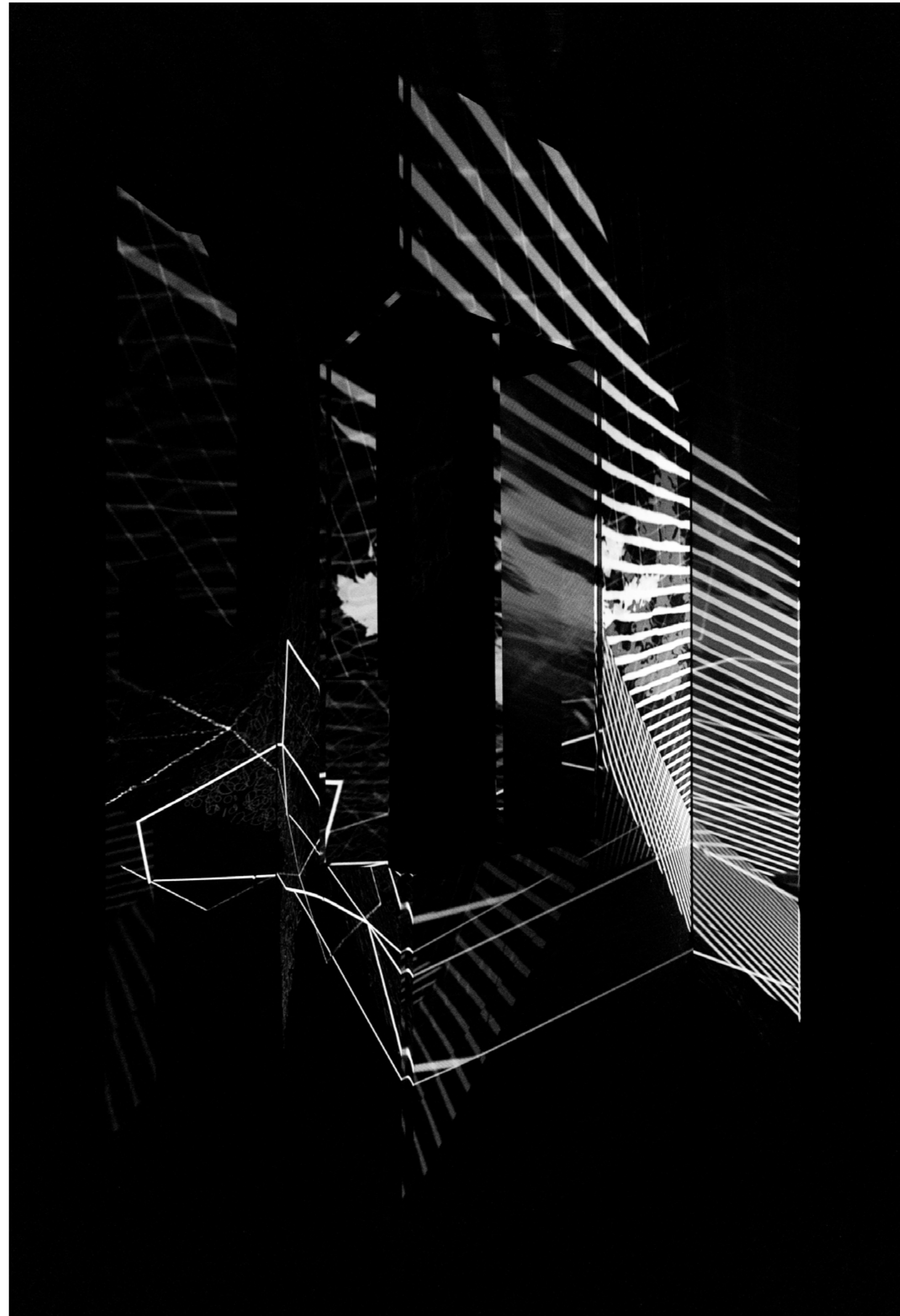

installációs nézet

Light Art Museum: *Superluminal*

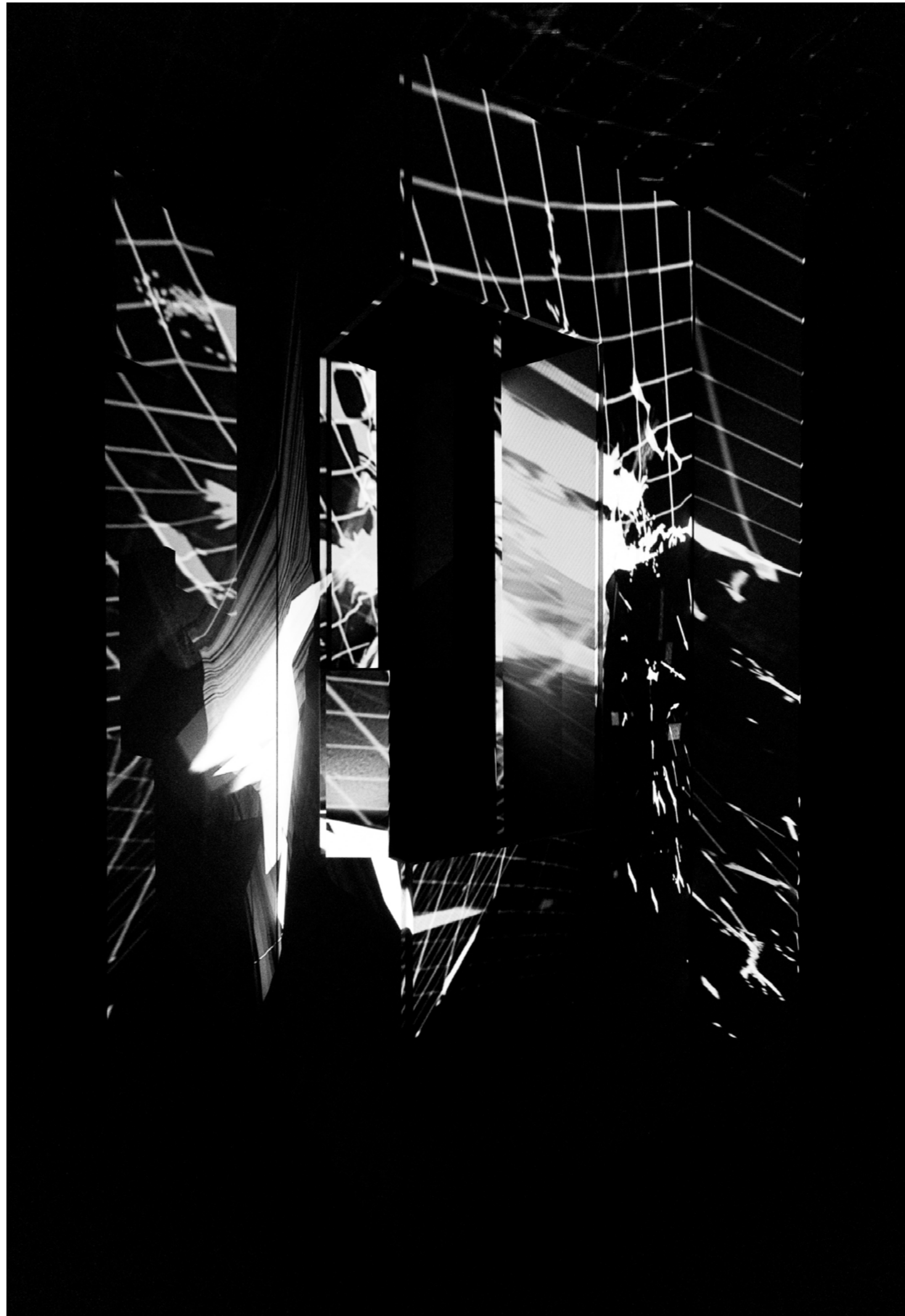
fotók a vetítésről – front nézetből

installációs nézet

Light Art Museum: *Superluminal*

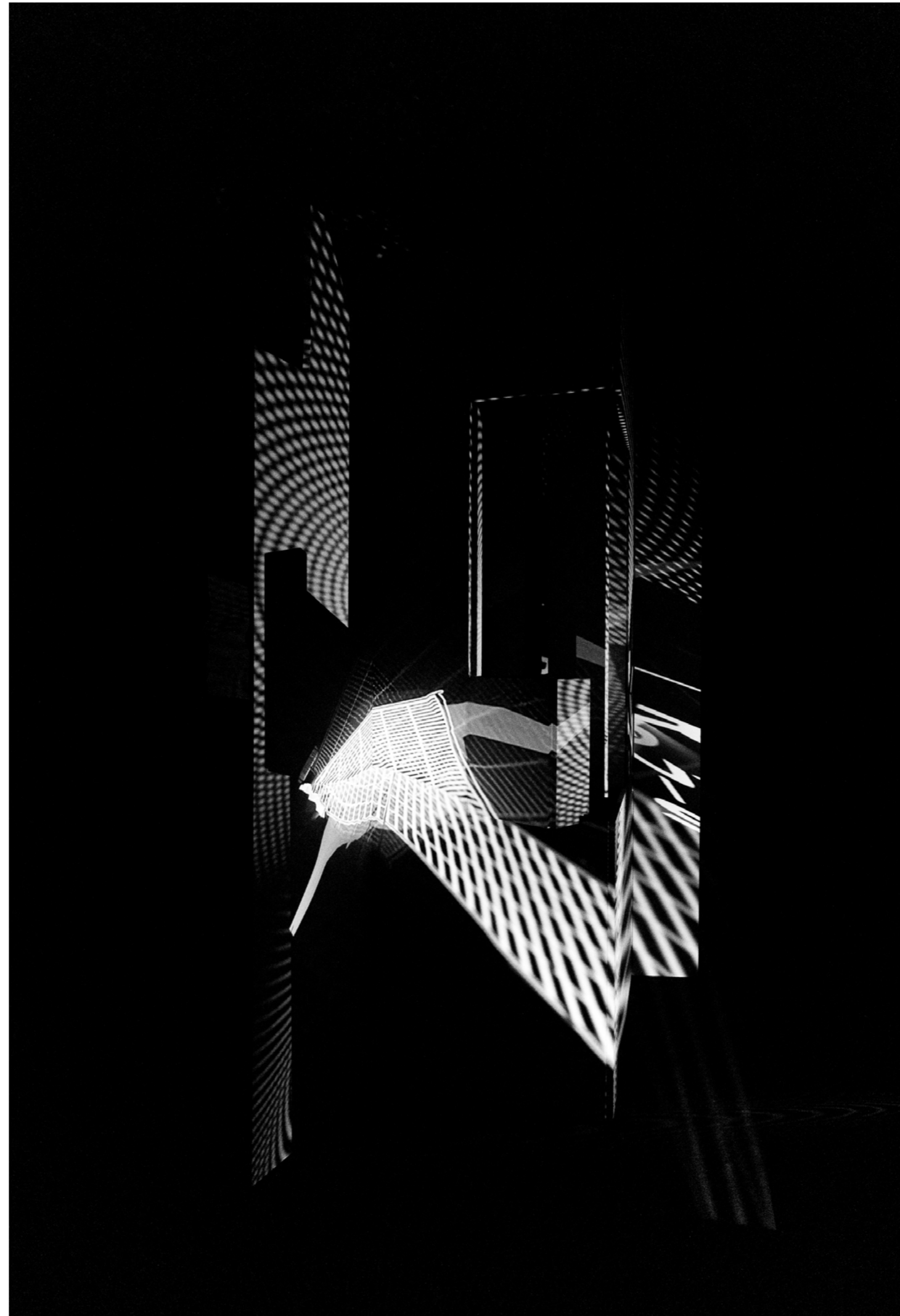
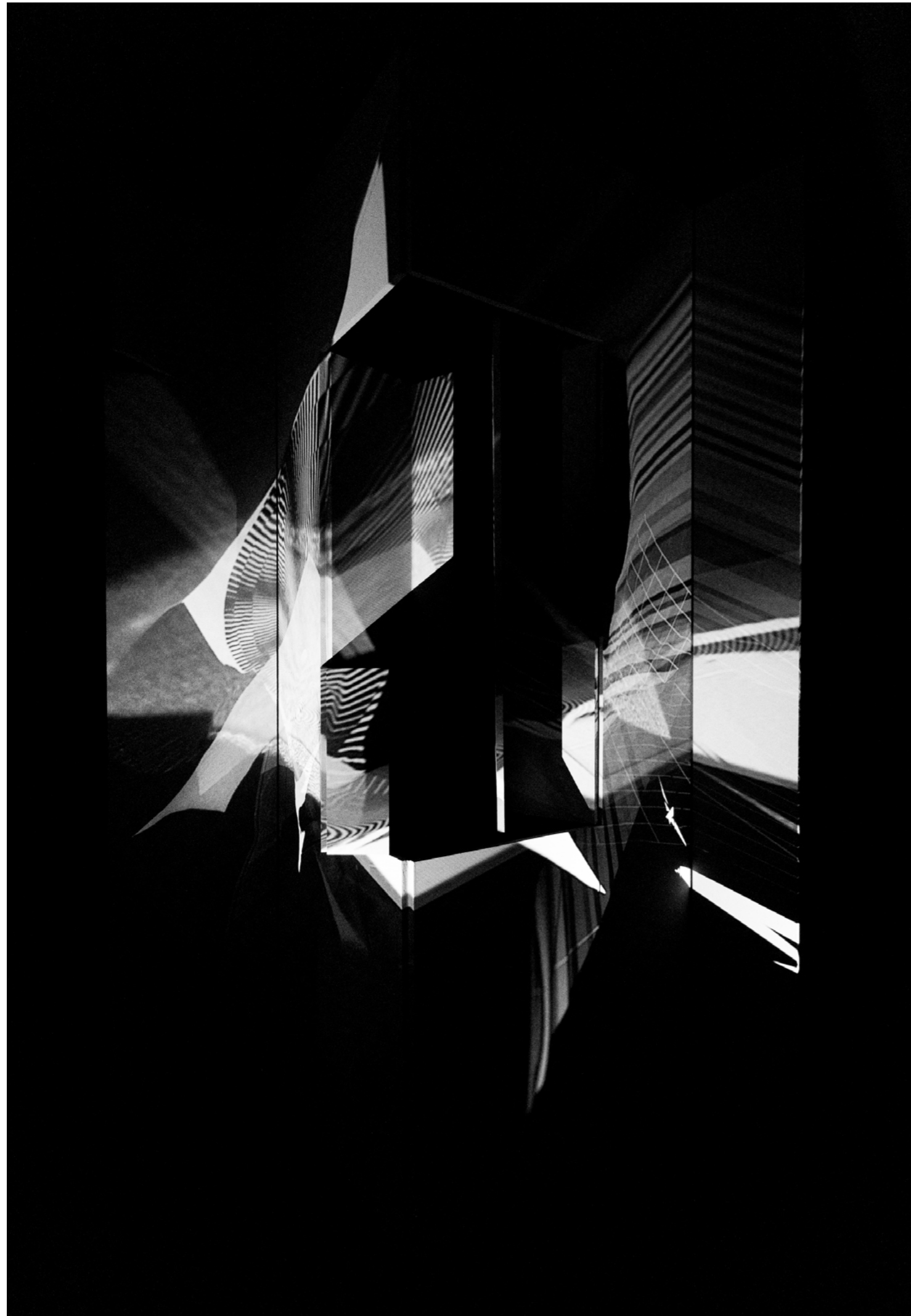
fotók a vetítésről – front nézetből

installációs nézet

Light Art Museum: *Superluminal*

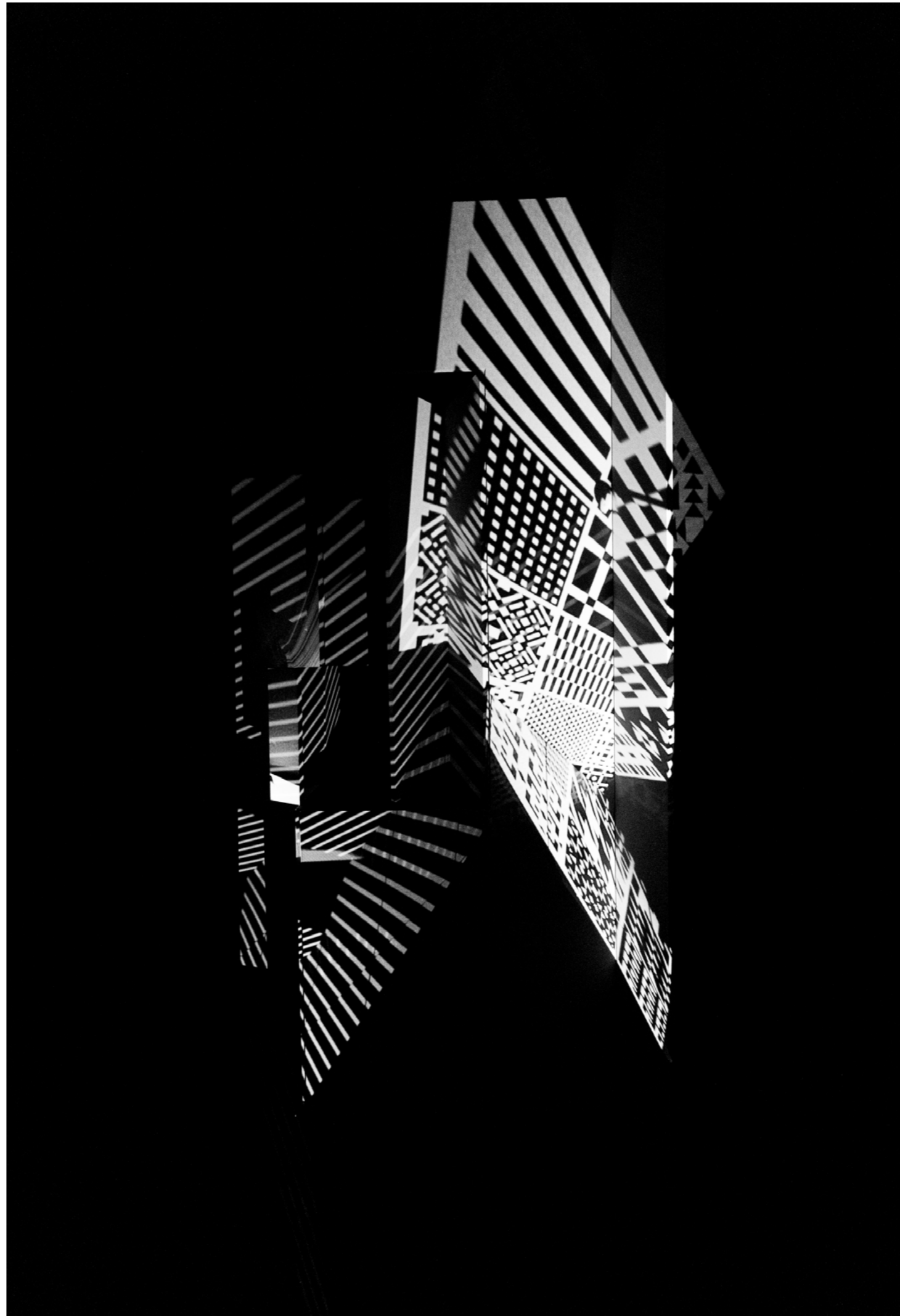
fotók a vetítésről – front nézetből

installációs nézet

Light Art Museum: *Superluminal*

fotók a vetítésről – bal oldalról

installációs nézet

Light Art Museum: *Superluminal*

fotók a vetítésről – jobb oldalról

HÁTTÉRANYAGOK

A készítés körülményei: helyszínek és munkafotók

Közvetlen előzmények:

COUNTERFACTUAL COUNTERIMAGES (2019)

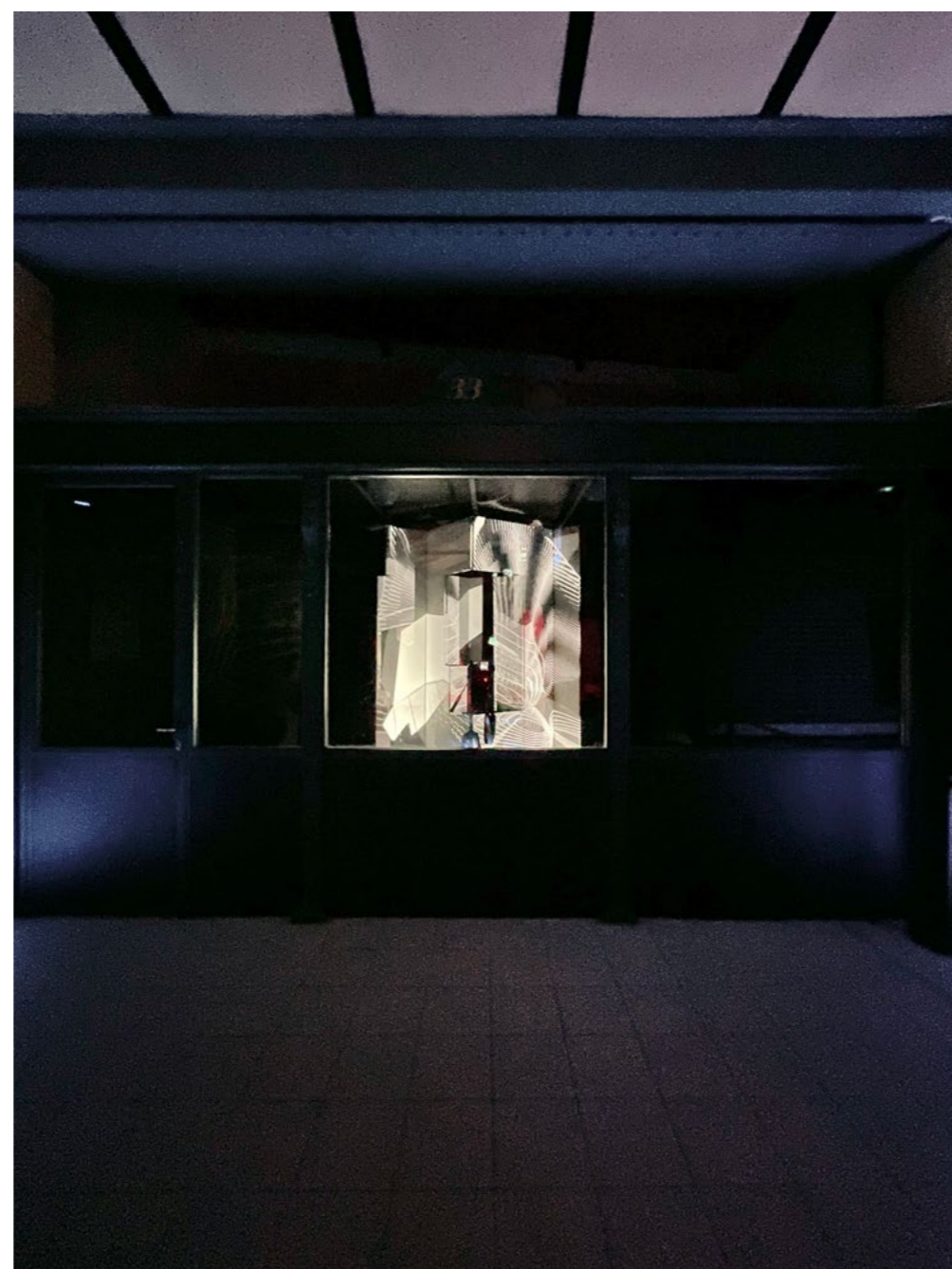
COUNTERFACTUAL COUNTERCHARTS (2020)

1. A MuseumsQuartier stúdió-apartmanja, közepén a Heimo Zobernig által tervezett "kubussal".

2. Az egyik esti vetítés két projektorral, fotózás közben.

3. Egy másik alkalom, másik nézőpontból és eltérő projektorpozíciókból.

1. A volt vásárcsarnok középső részéből nyíló folyosó, aminek végén már feldereng az installáció (A piros fény Kepes György *Izzó oszlopok* című művéből sugárzik.)

2. Közelebbről az egykori üzlethelység és annak 3 osztatú üvegezett kirakata. A projektorok a földön lévő speciális állványon vannak kétoldalt a sarokban, így azokat a lábazat kitakarja.

3. Az MDF lapokból épített, kihajtogatható fa konstrukció festés közben, hagyományos megvilágítás mellett.

**COUNTERFACTUAL
COUNTERIMAGES**

2019

öntapadós fali plotter, objekt polcon,
pigment print archív papíron

–

installációs nézet

Esterházy Művészeti Díj 2019,
Ludwig Múzeum, Budapest

**COUNTERFACTUAL
COUNTERIMAGES**

2019

öntapadós fali plotter, objekt polcon,
pigment print archiv papíron

–

installációs nézet

Esterházy Művészeti Díj 2019,
Ludwig Múzeum, Budapest

COUNTERFACTUAL
COUNTERCHARTS 1-7.

2020

fotó, giclée print
fekete fa keretben

41 x 51 cm

**COUNTERFACTUAL
COUNTERCHARTS 1-7.**

2020

installációs nézet

Glassyard Gallery: *Deep Down in the
Rabbit Hole*

TOVÁBBI ANYAGOK

A teljes dokumentáció, videókkal együtt elérhető a weboldalamon:

COUNTERFACTUAL COUNTERPROJECTIONS 1.

COUNTERFACTUAL COUNTERPROJECTIONS 2.